

2015-01-29
Dnr: REV 26:2-2014

149222

Landstingsstyrelsen

Landstingsstyrelsens uppsiktsplikt

Landstingsstyrelsen har inte uppfyllt sin uppsiktsplikt. Landstingsstyrelsen har för år 2014 i huvudsak begränsat sin uppsikt till att ta del av protokoll, delårsrapporter och årsrapporter från övriga styrelser och nämnder samt från Regionförbundet i Västerbottens län. Därutöver har landstingsstyrelsen fått månadsrapporter med de ekonomiska resultaten för övriga styrelser och nämnder.

Av protokollgranskningen framgår att landstingsstyrelsen uppmärksammat att hälso- och sjukvårdsnämnden under år 2014 har haft avvikelser i förhållande till fullmäktiges mål. I delårsrapporter till fullmäktige har landstingsstyrelsen signalerat att hälso- och sjukvårdsnämnden inte klarar mål för tillgänglighet och målet för det ekonomiska resultatet. Landstingsstyrelsen har dock inte fört någon dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder nämnden vidtar med anledning av avvikelserna. Under år 2014 har landstingsstyrelsen förhållit sig passiv gentemot nämnden trots att nämnden redan i början av år 2014 redovisade avvikelser. Revisorerna har tidigare år uppmärksammat landstingsstyrelsen på att det inte är lämpligt att begränsa sin uppsikt till att endast ta del av protokoll, månadsrapporter och delårsrapporter. Styrelsen behöver aktivt söka dialog med styrelser, nämnder och kommunala företag för att informera sig om verksamheten, ge sig själv möjlighet att lämna råd och påpekanden och om nödvändigt se till att fullmäktige får möjlighet att ingripa. Som stöd i att uppfylla sin uppsikt har revisorerna i flera år rekommenderat landstingsstyrelsen att skyndsamt besluta om rutiner för hur de ska inhämta underlag från övriga styrelser, nämnder och kommunala företag. Några sådana rutiner har landstingsstyrelsen inte beslutat om för år 2014. En positiv iakttagelse är att landstingsstyrelsen vid sitt sammanträde den 17 december 2014 beslutade om rutiner för sin uppsikt för år 2015.

Vid revisorernas överläggning den 29 januari 2015 beslöt revisorerna enhälligt att ställa sig bakom slutsatser och rekommendationer i detta missiv. Missiv och underliggande rapport (nr 20/2014) lämnar revisorerna för kännedom till landstingsstyrelsen.

För landstingets revisorer

Christer Fessé
Ordförande

Karl Gustav Abramsson

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av landstingsstyrelsens uppsikt

Rapport nr 20/2014

Januari 2015
Richard Norberg, revisionskontoret
Diarienummer: REV 26:2-2014

Innehåll

1. SAMMANFATTANDE ANALYS.....	3
BAKGRUND	4
2.1 KOMMUNALLAGEN OM UPSIKT	4
2.2 IAKTTAGELSER I GRANSKNING ÅR 2013	4
2.3 REVISIONSFRÅGOR	4
2.4 METOD OCH GENOMFÖRANDE	5
3 GRANSKNINGENS RESULTAT	5
3.1 BEGRÄNSAD UPSIKT	5
3.2 BESLUT OM RUTINER FÖR ÅR 2015	5
3.3 SVAR PÅ REVISIONSFRÅGOR	6

1. Sammanfattande analys

Landstingsstyrelsen har inte uppfyllt sin uppsiktsplikt i enlighet med 6 kap. 1 § i kommunallagen. Landstingsstyrelsen har för år 2014 i huvudsak begränsat sin uppsikt till att ta del av protokoll, delårsrapporter och årsrapporter från övriga styrelser och nämnder samt från Regionförbundet i Västerbottens län. Därutöver har landstingsstyrelsen fått månadsrapporter med de ekonomiska resultaten för övriga styrelser och nämnder.

Av protokollgranskningen framgår att landstingsstyrelsen uppmärksammat att hälso- och sjukvårdsnämnden under år 2014 har haft avvikelser i förhållande till fullmäktiges mål. I delårsrapporter till fullmäktige har landstingsstyrelsen signalerat att hälso- och sjukvårdsnämnden inte klarar mål för tillgänglighet och målet för det ekonomiska resultatet. Landstingsstyrelsen har dock inte fört någon dialog med hälso- och sjukvårdsnämnden om vilka åtgärder nämnden vidtar med anledning av avvikelserna. Under år 2014 har landstingsstyrelsen förhållit sig passiv gentemot nämnden trots att nämnden redan i början av år 2014 redovisade avvikelser.

Revisorerna har tidigare år uppmärksammat landstingsstyrelsen på att det inte är lämpligt att begränsa sin uppsikt till att endast ta del av protokoll, månadsrapporter och delårsrapporter. Styrelsen behöver aktivt söka dialog med styrelser, nämnder och kommunala företag för att informera sig om verksamheten, ge sig själv möjlighet att lämna råd och påpekanden och om nödvändigt se till att fullmäktige får möjlighet att ingripa.

Som stöd i att uppfylla sin uppsiktsplikt har revisorerna i flera år rekommenderat landstingsstyrelsen att skyndsamt besluta om rutiner för hur de ska inhämta underlag från övriga styrelser, nämnder och kommunala företag. Några sådana rutiner har landstingsstyrelsen inte beslutat om för år 2014. En positiv iakttagelse är att landstingsstyrelsen vid sitt sammanträde den 17 december 2014 beslutade om rutiner för sin uppsikt för år 2015.

Bakgrund

2.1 Kommunallagen om uppsikt

Av kommunallagens 6 kap. 1 § följer att landstingsstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av landstingets angelägenheter. För detta behöver landstingsstyrelsen ha uppsikt över övriga styrelser, nämnder och kommunala företag. Landstingsstyrelsen ska övervaka den ekonomiska förvaltningen, att nämnderna bedriver sina verksamheter i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medel används ändamålsenligt. Om landstingsstyrelsen vid denna övervakning finner brister ska landstingsstyrelsen lämna råd till övriga nämnder. Alternativt ska landstingsstyrelsen föra ärendet till fullmäktige för beslut.

Landstingsstyrelsen kan inte uppfylla sin uppsikt genom att endast låta ledamöter i styrelsen också vara ledamöter i de nämnder eller i de kommunala företag som landstingsstyrelsen ska ha uppsikt över. Sådana personunioner friar inte landstingsstyrelsen från skyldigheten att utöva uppsikt över nämnder eller kommunala företag. Landstingsstyrelsen kan heller inte överlåta åt sitt arbetsutskott att utföra uppsikten. Detta eftersom alla ledamöter i styrelsen har ansvar för uppsikten.

2.2 Iakttagelser i granskning år 2013

I 2013 års granskning bedömde revisorerna att landstingsstyrelsen inte hade uppfyllt sin uppsiktsplikt i enlighet med 6 kap. 1 § i kommunallagen. Styrelsen hade begränsat sin uppsikt till att ta del av protokoll, månadsrapporter, delårsrapporter och årsrapporter från övriga styrelser, nämnder och kommunala företag. Därutöver förlitade sig styrelsen på informella kontakter och de personunioner som uppstod till följd av att ledamöter i landstingsstyrelsens också har haft uppdrag i övriga styrelser, nämnder och kommunala företag.

De få aktiviteter som därutöver var utförda i form av uppsikt år 2013 hade landstingsstyrelsens arbetsutskott utfört. Arbetsutskottet genomförde två träffar med företrädare för de tre nämnderna för folkhälsa och primärvård. Vad träffarna handlade om var inte dokumenterade i arbetsutskottets sammanträdesanteckningar. Varken av landstingsstyrelsens protokoll eller av arbetsutskottets sammanträdesanteckningar kunde man se att styrelsen eller arbetsutskottet vidtog några åtgärder med anledning av informationen.

En annan iakttagelse var att landstingsstyrelsen saknade skriftliga rutiner för hur styrelsen skulle utföra sin uppsikt. I flera år hade revisorerna lämnat rekommendationer till styrelsen om att ta fram sådana rutiner.

2.3 Revisionsfrågor

Revisorerna har i sin granskningsplan beslutat att granska hur landstingsstyrelsen uppfyllt sin uppsiktsplikt för år 2014. De underliggande revisionsfrågor som ska användas för att bedöma om uppsiktsplikten är uppfylld är:

- Har landstingsstyrelsen beslutat om rutiner för att år 2014 uppfylla sin uppsikt?

- Har landstingsstyrelsen följt sina rutiner för uppsikt?
- Kan man med hjälp av protokollgranskning verifiera att landstingsstyrelsen uppfyllt sin uppsiktsplikt?

Det revisionskriterium vi använder för att värdera svaret på denna revisionsfråga är kommunallagens 6 kap. 1 §.

2.4 Metod och genomförande

Vi har granskat protokoll från landstingsstyrelsens och arbetsutskottets sammanträden år 2014. Vi har också genomfört en avstämning med chefen för landstingets planeringsstab som fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportutkast.

3 Granskningens resultat

3.1 Begränsad uppsikt

En genomgång av landstingsstyrelsens protokoll för år 2014 visar att landstingsstyrelsens uppsikt över styrelser och nämnder varit begränsad till att ta del av protokoll, delårsrapporter och årsrapporter samt ekonomisk månadsuppföljning. I delårsrapporterna per april 2014 och per augusti 2014 uppmärksammade landstingsstyrelsen att hälso- och sjukvårdsnämnden troligen inte skulle uppnå alla mål vid årets slut. Främst gällde det mål för tillgänglighet och målet för det ekonomiska resultatet. Av landstingsstyrelsens protokoll framgår inte om landstingsstyrelsen vidtog några åtgärder med anledning av rapporteringen. Landstingsstyrelsen hade enligt protokollen inte heller någon träff under år 2014 med företrädare för övriga styrelser, nämnder eller kommunala företag.

I maj 2014 genomförde landstingsstyrelsens arbetsutskott en träff med företrädare för de tre nämnderna för folkhälsa och primärvård, patientnämnden och med företrädare för Regionförbundet i Västerbotten. Vid samma tillfälle fick arbetsutskottet också information om verksamhet vid de två folkhögskolestyrelserna och om kostnämnden i Lycksele. Utifrån arbetsutskottets protokoll går det inte bedöma omfattningen eller kvaliteten på den informationen som arbetsutskottet tog del av. I landstingsstyrelsens protokoll kan vi inte spåra att landstingsstyrelsen vidtog några åtgärder med anledning av arbetsutskottets träffar med företrädare för övriga styrelser, nämnder och kommunala företag.

3.2 Beslut om rutiner för år 2015

I 2013 års granskning (17/2013) rekommenderade revisorerna landstingsstyrelsen att besluta om rutiner för att genomföra sin uppsikt med uppgift om:

- Vilken information landstingsstyrelsen önskade?
- Hur landstingsstyrelsen skulle få denna information?
- Hur landstingsstyrelsen skulle behandla och kontrollera informationen?
- Hur landstingsstyrelsen skulle följa upp informationen?
- Hur landstingsstyrelsen skulle utvärdera sin uppsikt?

I ett yttrande i april 2014 (VLL 224-2014) instämde landstingsstyrelsen med revisorerna om slutsatserna i granskningen. Styrelsen gav i uppdrag till landstingsdirektören att senast i november 2014 besluta om rutiner för sin uppsikt. Enligt styrelsen skulle rutinerna omfatta uppgifter om:

- Från vem landstingsstyrelsen önskade information
- Vad informationen skulle bestå av
- När och hur landstingsstyrelsen skulle få rapporter
- Hur landstingsstyrelsen skulle behandla, kontrollera och följa upp informationen
- När och hur landstingsstyrelsen skulle utvärdera sin uppsikt

Den 17 december 2014 (§ 439) beslutade landstingsstyrelsen om rutiner för sin uppsiktsplikt för år 2015. Styrelsens rutiner och tillämpningen av rutinerna kommer att granskas i 2015 års granskning.

I 2013 års granskning rekommenderade revisorerna även att landstingsstyrelsen skulle verka för en revidering av förbundsordningen till Regionförbundet i Västerbottens län. Detta eftersom förbundsordningen saknade formuleringar som gav landstinget och övriga huvudmän rätt till insyn och kontroll av förbundet. I ovan nämnt yttrande uppgav landstingsstyrelsen att en revidering av en förbundsordning var en omfattande process. Landstingsstyrelsen ansåg att regionförbundet inte hindrat landstinget från att ha insyn i förbundet. Landstingsstyrelsen bedömde att frågan om formuleringar om bättre insyn i förbundet kunde vänta till dess att förbundsordningen reviderades i något annat avseende.

3.3 Svar på revisionsfrågor

Med utgångspunkt av våra underliggande revisionsfrågor bedömer vi att landstingsstyrelsen för år 2014 inte har uppfyllt sin uppsikt i enlighet med kommunallagens 6 kap 1 §. Se tabellen på nästa sida.

Svar på underliggande revisionsfrågor

Har landstingsstyrelsen beslutat om rutiner för att år 2014 uppfylla sin uppsikt?	Nej	Rutiner finns dock från år 2015
Har landstingsstyrelsen följt sina rutiner för uppsikt?	Nej	Rutiner saknas för år 2014.
Kan man med hjälp av protokollgranskning verifiera att landstingsstyrelsen uppfyllt sin uppsiktsplikt?	Nej	Noterade aktiviteter i protokollen är ytterst begränsade

Umeå den 29 januari 2015

Richard Norberg
Certifierad kommunal revisor